

Van der Lubbe pod giljotino

Zakaj ga je dal Hitler obglaviti? - Negovi zadnji trenotki - Šel je mirno v smrt

Holandec van der Lubbe je zažgal nemški državni zbor. Sam je to pred nemškim sodiščem priznal in radi tega ga je Hitlerjevo sodišče tudi obsodilo na smrt in pred kratkim mu je giljotina na dvorišču deželnega sodišča v Lipskem odsekala glavo.

Toda vprašanje, ki je danes za javnost še vedno nepojasnjeno, je to, ali je van der Lubbe ravnal po lastnem nagibu, ali po naročilu drugih? In kdo so ti drugi? Ali so to res hilerjevci, kakor to trdi »Rjava knjiga«, ki so jo izdali opozicionarci v inozemstvu? Van der Lubbe je nesel to skrivnost s seboj v grob. Morda tudi ne. Morda je pred smrtjo izpregovoril. Toda kako naj javnost izve za njegove zadnje besede?

Giljotina je odsekala mlademu Holancu glavo v trenutku, ko je javnost pričakovala, da ga bo Hitler pomilostil. Zakaj ni Hitler našel toliko moči? Saj je bilo od njega odvisno, ali bo predsednik Hidenburg Holandca pomilostil. Hitler sam je vse akte o tej zadevi proučil. Ali je bilo tako težko uslišati željo holandske vlade, ki je prosila nemško vlado za pomilostitev. Celo holandska kraljica Viljemina je posredovala pri nemškem poslanstvu v Haagu. Kaj je tako oviralo nemško vlado, da je vse holandske prošnje zavrnila?

Mednarodni odbor v Londonu, ki je izvršil proces o požigu državnega nemškega zbora na podlagi zasliševanja raznih prič in tudi rjava knjiga sta vrgla vso odgovornost za požig nemškega državnega zbora na Hitlerjevo stranko. In prav ta okolnost je bila usodna za van der Lubbeja. Prav trditelj, da je bila narodna socialistična stranka soudeležena pri požigu, je Hitlerja silno razburila. Ves proces je bil tako usmerjen, da bi dokazal, da je ta trditelj neresnična. Za časa procesa so časniki v Berlinu prejeli tajno okrožnico, ki je navajala, da so narodni socialisti obljubili van der Lubbeju 60.000 mark in mu zagotovili, da bo izpuščen iz ječe po 8 mesecih, ako zažge nemški državni zbor. Da bi Hitler vsa sumničenja ovrgel, ni van der Lubbeja pomilostil, ampak ga je dal obglaviti: sicer bi po mnenju narodnih socialistov svet bil prepričan, da je bil proces proti van der Lubbeju v resnici samo komedija.

List »Angriff« je s svojim pisanjem izdal, zakaj so prav za prav van der Lubbeja obglavili. »Takošninja usmrtiljevan van der Lubbeja,« je pisal ta list, »dokazuje, da proces ni bil komedija, kakor so nekateri zatrjevali, temveč je bil delo pravice.«

Načelnik Heimwehra za nižjo Avstrijo, dr. Albrecht Alberti, ki ga je avstrijska policija aretirala. Policija je zalotila Albertija skupno z narodnim socialistom Frauenfeldom in s članom nemškega poslaništva na Dunaju, ko so kuhali zaroto proti Dollfusovi vladi. Dr. Alberti se je za hrbtno pogajal z narodnimi socialisti in z Berlinom sploh

»Kava je danes prav slaba.«
»S tem nočeš reči, da sem dala premalo kave?«
»Ne, ne, ljubica, toda preveč vode.«
»Ali tvoj mož zelo skrbi za dom, Tončka?«
»Zelo, zelo. Nobeno jutro noče v delavnico.«

Celo narodni socialisti so se čudili, zakaj se proces tako zavlačuje. Tako je na primer g. Henes, glavar Zgornje Šlezije takrat izjavil, da ne razume tega odlašanja z razsodbo.

»La Croix« prinaša zanimive podrobnosti o zadnjih urah van der Lubbeja in o njegovi smrti. V listu je opisal zadnje trenutke mladega Holandca dr. Meyer Collings, tolmač za holandsko. — Usmrtitvi niso prisostvovali časniki, kakor je sicer navada. Vsi nemški listi so priobčili kratko uradno poročilo o eksekuciji. Zato je popis dr. Collingsa toliko bolj važen.

Na večer pred usmrtiltvo sem spremljal glavnega tožilca v celico, v kateri je bil zaprt van der Lubbe. Bilo je ob 10 ponoči. Van der Lubbe je stal pokonci pred zamreženim oknom. Državni tožilec je vnovič prebral razsodbo ter pripomnil, da se predsedniku republike ni zdelo umestno, da bi ga pomilostili. Ko sem pričel prevajati te besede v holandsko, me je van der Lubbe prekinil rekoč:

»To ni potrebno, sem že razumel.«

»Ali imate kako željo?«

»Ne, nikake. Zahvaljujem se vam in na svidenje jutri!«

S temi besedami je van der Lubbe pokazal, da se popolnoma obvlada. Drugi dan so ga zbudili ob 6.50. Spal je globoko in morali so ga krepko stresti, da bi ga prebudili. Umil se je molče in spil dve čaši kave. Opravil se je mnogo hitreje, kakor so pričakovali. Nato se je vsedel na rob železne postelje. Prišel je pastor Hollmann, da bi ga tolažil. Toda van der Lubbe ni odgovoril na nobeno njegovo vprašanje. Nekoliko po 7 so se zbrali na dvorišču deželnega sodišča člani lipskega sodišča in 12 meščanov. Giljotino so že prinesli iz Draždan in jo ponoči postavili na dvorišče. Van der Lubbe je bil zaprt v ječi v Mollkestrasse in od tam so ga pripeljali v avtomobilu. Čakati je moral na hodniku.

„Moj Bog, končno vendar!“

Predsednik sodišča Bülgert in tožilec Werner sta bila oblečena v rdečo tuniko. Sodniki so imeli na sebi črne svilene plašče, opravljeni so bili svečano. V tem trenutku so pripeljali van der Lubbeja. Zapel je mrtvaški zvonček. G. Werner je zadnjič prebral monotono razsodbo in ko je izrekel zadnje besede »in jaz vam izročam van der Lubbeja, da se izvrši zemeljska pravica«, so Lubbeja zgrabili trije krvniki in ga peljali proti giljotini, ki je stala 10 metrov proč. Sli so hitro, da bi skrajšali živčno napetost obojenca. Van der Lubbe se ni prav nič upiral. Privezali so ga na desko ležečega na trebuhu, z obrazom navzdol. Nekaj je škrknilo in van der Lubbe je nehal živeti.

Dopisnik pristavlja, da ne mara navajati drugih podrobnosti. Dr. Collings je jasno slišal tri glasove: krvnikov pritisk na gumb na giljotini, padec glave in nato curkanje krvi...

Usmrtitev se je izvršila ob 7.30, ker zakon določa, da se mora izvršiti ob zori. Pastor zatrjuje, da so se v zadnjem trenutku van der Lubbeju zganile ustnice in da je vzklknil: »Mijn God« (Moj Bog) in nato »Entelije« (to se pravi: Končno vendar). Dr. Collings sam ni tega slišal.

Letalski rekordi leta 1933

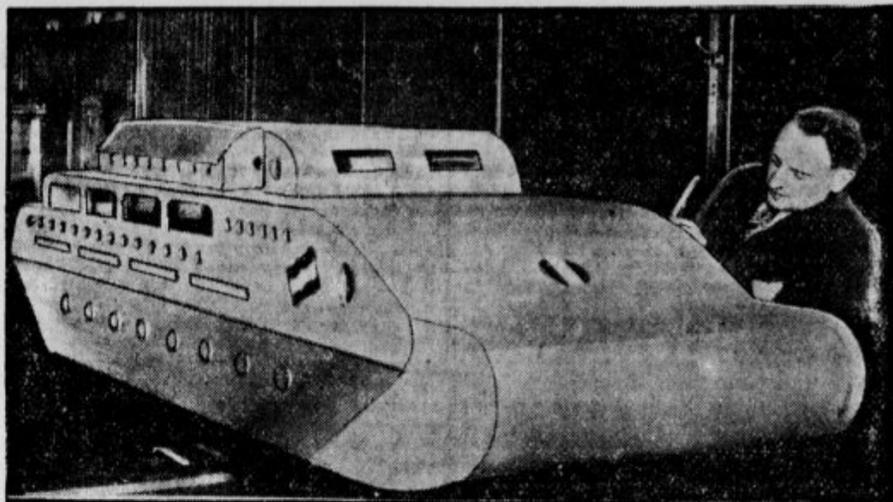
Leto 1933. je bilo polno rekordov, a vendar, koliko teh se še spominjamo danes. Morda prav nobene. Z letalom so se dvignili nad 1 kilometer nad vrh Himalaje, Malcolm Campbell pa je potolkel svoj lastni hitrosni rekord v vožnji z avtomobilom, ko je dosegel brzino 399,5 km na uro svoj prejšnji svetovni rekord je izboljšal za 29 kilometrov.

Molison je zadnjega julija preletel Atlantski ocean v družbi svoje žene, kar je bilo prvič, da se je ženska udeležila tako nevarnega poleta. Poleg tega je Molison edini, ki je polet preko Oceana napravil dvakrat. Še drug rekord ima ta družni letalec, iz Brazilije na Angleško je rabil le tri dni in pol.

Julija meseca je Wiley Post, ameriški letalec, letel okrog sveta v rekordnem času v 7 dneh, 18 urah in 49 minutah. Avgusta pa sta Francoza Codos in Rossi iztrgala Angležem svetovni rekord v vztrajnostnem poletu, ko sta nepretrgano letela iz New Yorka do Rayaka v Siriji in sicer 5657 milj ali 9158 kilometrov. Prejšnji rekord v nepretrganem poletu sta imela Gayford in Nicoletts, ki sta letela iz Anglije v Južno Afriko.

Tudi višinski rekord imajo Francozi. Dosegel ga je Lemoine s svojim letalom, v katerem se je dvignil 13.446 metrov visoko, medtem ko je imel prejšnji rekord C. Uwins s 13.183 metrov.

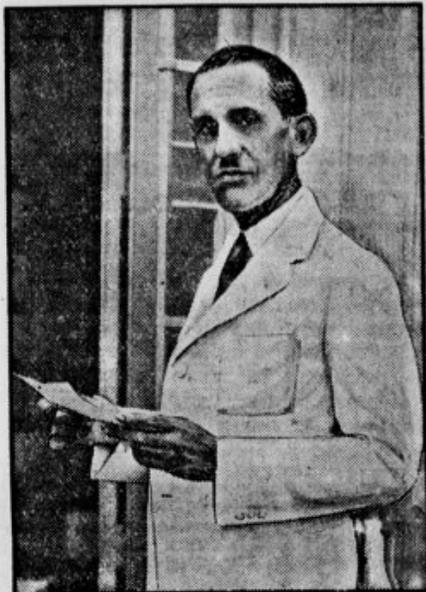
»Vsega, kar človek sliši, ne more verjeti, Mina.«
»Seveda ne, toda lahko to dalje pripoveduje.«

Holandski inženjer C. I. Stael je zgradil najhitrejši morski čoln, ki ga bo gнал električni tok. Po tem vzorcu so čoln zgradili v Amsterdamu. Pravijo, da bo vozil s fantastično hitrostjo

Moč božičnih praznikov

»Timesov« moskovski poročevalec poroča o dvotedenskih božičnih počitnicah šoske dece na Ruskem. Sovjeti se niso upali upirati novoletnemu počitku, a so strogo prepovedali izraz »božični prazniki« in ga nadomestili z »zimskimi počitnicami«. Šolska vodstva so morala dnevno prirejati za gojence skupne obiske muzejev, kinematografov, drsalšč, smučarske izlete in slično, da »ne bi mladina bila izpostavljena kvaremu vplivu versko orientiranih staršev«. Seveda so zalegli ti napori prav tako malo kakor vedno.

Grau-San Martin, ki se je septembra meseca lanskega leta postavil za diktatorja Kube, je moral nenadoma odstopiti, ker ni bil kos gospodarskim in političnim težavam. Na Kubi pričakujejo zopet nemirne dni. Baje ima Amerika pri zadevi svoje prste vmes

Za tvoje telo

Ne s čevlji v stanovanje!

Češkoslovaški listi poročajo o zanimivih izledkih mestnega fizikata, ki ga je podpiral bakteriološki zavod Karlove univerze (vodja prof. dr. Honl). Raziskovalci so preiskali različne vzorce parketnega voska in olja, ki kljubuje prahu. Mislili so, da vsebuje ta prah klice, ki povzročijo nalezljive bolezni pri šolski deci. Preiskava je seveda potrdila to znano dejstvo, odprla pa tudi nove vidike, ker so prišli pod drobnogled razen vzorcev zraka in praha tudi vzorci onega »črnega«, ki se kopiči pod nohti otrok. V zvezi s tem je bilo ugotovljeno za stara in moderna šolska poslopja enako, da je izhodišče nalezljivih bolezni pred vsem v blatnih šolarskih čevljih. Šole, kjer zapustijo otroci čevlje v garderobi in vstopijo v razrede v suhih letovadnih copatah, tudi izkazujejo najnižje število obolenj. Na temelju teh izkušenj je priporočil kulturni oddelek mestnega magistrata vsem šolskim vodstvom, da bi zavarovala notranjost poslopj pred cestnim blatom in nabavila za deco potrebne domače čevlje. Pričakuje se, da bo ta odredba izdatno znižala doseданjo nevarnost.

Dva umora pred oltarjem

»Timesov« newyorški dopisnik piše o ozadju umora armenskokatoliškega nadškofa Leona Turiana. Nadškof je bil pristaš sporazuma emigracije s Sovjeti. Na dan otvoritve armenskega oddelka mednarodne razstave v Chicagu je celo zahteval, da bi razvili prireditelji namesto armenske narodne sovjetske zastavo s kladivom in srpom. To je hudo ogorčilo njegove rojake v emigraciji. Turian je prejel več grozljivih pisem, in so ga povsod morali spremljati oboroženi varuhi. Petorica zločincev, člani armenske socialne demokratske stranke »dašnakov«, je izkoristila cerkveno procesijo za napad. Planili so na Turiana med tem, ko je v spremstvu pevskega zbora in dveh župnikov korakal okrog cerkve. Prvi napadalec je nadškofu strgal križ iz rok, drugi mu je prebodel z nožem srce. Nadškof je umrl nekoliko minut pozneje pred oltarjem, kamor so ga zanesli verniki.

Italijanski listi poročajo o strašnem umoru duhovnika v neki vasi blizu Perugia. Duhovnik je maševal i dospel do obeh vrat. Verniki so poklekili, ko so začuli zvonček cerkovnika. Nenadno se je razlegel grozen krik, in duhovnik se je zgrudil na tla. Navzočni so ga odnesli v zakristijo, kjer je izdihnil v strašnih mukah brez zavesti. Poklican zdravnik je ugotovil, da je bil primešan mašnemu vinu velik odstotek strupa za miši. Majhen požirek, ki ga je izpil mašnik iz keliha, je povzročil smrt. Oblasti iščejo storilca. Vzroki še niso znani. A za sodobno podivjanost je značilno, da se morileci niso zmenili v obeh primerih za Najsvetejše in so napadli duhovnike pred oltarjem!

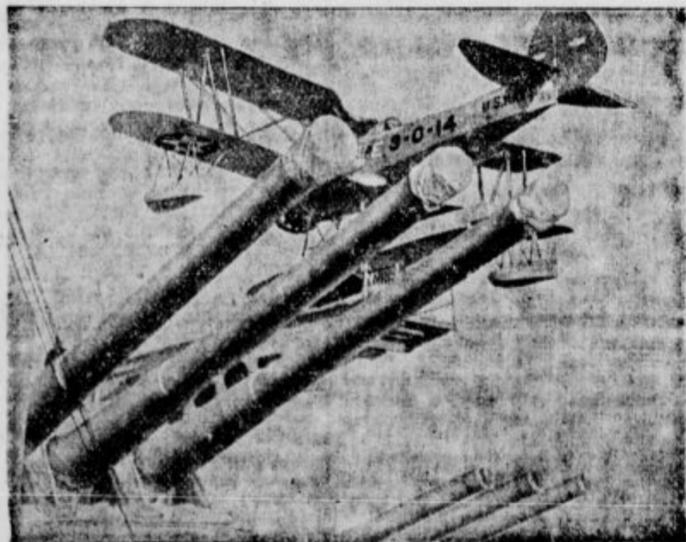

Polkovnik Cronin, ki ga je vojaško sodišče obsodilo na tri tedne ječe, ker je sodeloval pri organizaciji irskih modrih srajc, se poslavlja od družine. Polkovnik Cronin ni hotel plačati kavcije 50 funtov in se obvezati, da ne bo več sodeloval pri organiziranju fašistične stranke na Irskem, rajši je šel v ječo

»Gospod kandidat, kaj bi napravili z bolnikom, pri katerem bi ugotovili to bolezen?«
»Postal bi ga k vam, gospod profesor.«

Bivši nemški cesar Viljem, ki živi v pregnanstvu na Holandskem, je dočkal 75 let. Vidimo ga na spreghodu v Doornu. Viljem je do zadnjega zelo rad žagal drva, da bi se razgibal. To navado je moral zlat na svojo veliko žalost opustiti radi revmatizma, ki ga ima na desni nogi

Ameriška ladja »Kalifornija« ima s seboj tudi katapult za spuščanje letal

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; žentlovanjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka peltina vrstica po Din 2:50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znakno.

Službe iščejo

Vrtnar
samski, s petnajstletno prakso, išče stalno službo. Nastopi lahko s 1. februarjem ali marcem. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 537. (a)

Trgovski pomočnik
mlad, išče mesta kjerkoli. Naslov v upravi »Slov.« pod značko »Marljiv« št. 249. (a)

Organist
išče službo. Ponudbe na upravo »Slov.« Maribor, pod »Organist« št. 436. (a)

Službodobe

Zaneslj. poverjenike
v vseh krajih Slovenije iščemo. Ponudbe na pošti predal 139, Ljubljana.

Zasluzek

Po nizki ceni
se izdeluje ročno delo perila (štikanje). Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 539. (z)

Pouk

Akademik
instruira predmete klas. in realne gimnazije. Cena zmerna. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 500. (u)

Instrukcije po 5 Din
iz francoščine, nemščine, italijanščine, latinščine - dajem. Naslov v upravi »Slovenca« pod »Stročnost in natančnost« št. 300. (u)

Objave

Preklic!
Podpisani obžalujem in preklicujem kot neresnično, kar sem žalivega izrekel o g. Koscu Pavlu, posestniku in gostilničarju v Mengšu. — Dornik Alojzij, Mengoš. (o)

Stanovanja

ODDAJO:
Dvosobno stanovanje oddam za takoj ali februar. Vodovodna cesta št. 4. (č)

Aleksandra Rahmanova:

Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt

»Ljuba moja gospica, naše življenje je v božjih rokah. Tako moramo delati in dolžnost vršiti, ko da ni jutrnjega dne, ki lahko vse na mah konča. Morda je res, da so vaši dnevi šteti, če pridejo Rdeči; pa ne le vaši, tudi moji in mnogih drugih. Verujte mi: če pridejo Rdeči in si Rusijo osvoje, ne bo ostal kamen na kamnu; vse bodo porušili in najprej bodo morda oni, ki bodo prve žrtve krvave opojenosti!
Na smrt žalostna sem šla domov, ob bregu veselo poskakujočo Angare. Na smrt žalostna... Toda nisem jokala več nad seboj, nad svojim neznanim, bornim življenjem, ampak nad domovino, nad mojo Rusijo, nad vsemi, ki pomenijo Rusijo. Zdaj sem doumela. Konec je...
30. oktobra 1919.

Bela armada je popolnoma razbita. V zaledju, Marjinsku, Tajčetu, Krasnojarsku so povsod vstaje, ki so jih osnovali SR-ji.
5. novembra 1919.

Omsk izpraznjujejo.
10. novembra 1919.

Naša beženska soba se polni. Zena poljskega železničarja in njena hči sta nastanjeni pri nas. Pobegnili sta iz Novonikolajevska. Odstopila sem jima tapčan.
11. novembra 1919.

Danes je prišla k nam še žena nekega zdravnika s hčerko. Zbežali sta iz Omska.
14. novembra 1919.

Kako da se vedno čutim tako osamelo? Saj nisem skoraj nikoli sama, na vseučilišču je vedno

Lepo opremlj. soba
se odda. Maribor, Krekova 5/II, desno. (s)

Posestva

Trgovino delikates
desertov in suhega blaga, na najprometnejši pasazi strogega zagrebškega centra, tik pred tramvajsko in avtotakšno postajo, dobro idočo, s sigurnimi prvovrstnimi odjemalci - naprodaj z vsem inventarjem, telefonom in zalogo blaga. Velika portalna izložba. Poslovnica Pavleković, Zagreb, Illica br. 144, pritličje levo. (p)

Nova vila
z velikim vrtom, v lepem kraju na Doleniskem, 3 minute od kolodvora, se po prav nizki ceni takoj ali s 1. aprilom odda v najem V vili je 6 naravnost krasnih, najboljših moderno slikanih sob (4 par-ketirane), s pritliklinami. Primerno stanovanje za upokojenca. Naslov pove uprava »Slovenca« pod »Krasno stanovanje« 309.

Posestvo
4½ hektara, pri Sv. Antonu v Slov. gor. - prodam. Poizve se pri g. Lorenčič pri Sv. Antonu. Interesenti naj se zgledajo: Zrkovska 3, Pobrežje, Maribor. (p)

Prodamo

Vrvarske izdelke
načeneje kupite in sicer: strange, uzde, cunjelce, vrvi, vrvi za perilo, motor, konjske plabte, postelne mreže, podnožnice, krtače itd. pri tvrdki Andlovic, Mestni trg 9 (poleg Skaberneta). (l)

Nogavice, rokavice
in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in naiceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Zidovska ulica in Stari trg (ll)

Premog, drva, koks
prodaja Vinko Podobnik, Tržaška cesta št. 16, Telefon 33-13

Lastni pridelek
1932 in 1933
prvovrstnih vin po 5—7 Din naarodaj. - Graščina Ainod-Socka, ob avtobusni progi Celje—Vitanje.

Cerkvene sveče in kadilo
kupujte pri
Jos. Jagodič
Celje
Gubčeva ul. 2

VATO

v tablah in za odeje - preden naročite za Vašo potrebo - zahteva te moje vzorce in cenik

Arbeiter-Maribor

Perje
poh. 15 vrst — od 8 Din naprej — ter
volno in žimo
za modroce prodaja najceneje SEGA, Wolfova 12 (dvorišče).

Telefon 2059

Premog suha drva
Pogacnik, Bohoričeva ulica 8

Glasba

Klavirji
prvovrstni instrumenti - različnih vrst kakor tudi lastnih izdelkov že od 11.000 dalje dobite pri
R. WARBINEK
Ljubljana, Gregorčičeva 5
Dolgoletna garancija - Prodaja na obroke tudi proti bančnim knjižicam. Strokovniška popravila in ugrlaševanje izvršujemo točno in ceno - Naicenejša izposojevalnica.

Kupimo

Kože veveric
in druge divjačine kupuje po najvišjih cenah L. Rot, krznarstvo Ljubljana - Mestni trg. (k)

Vsakovratno zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE tvežir Ljubljana, Wolfova ulica št. 2.

Obrt

Lanene tropine
in druga krmita nudi največje vrjetovinske štita in moke
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.

Modroce
postelne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške trdelke nudi načeneje
RUDOLF RADOVAN
tapetnik, Mestni trg 13
Ugodni nakup morske trave, time, cviliva za modroce in blaga za prevleke pohištva.

Oskrbite si

za Vaše leposlovne, znanstvene in druge knjige primerne preproste ali fine

Poslužite se

za vezavo revij: Dom in Svet, Mladika, Ilustracija, Zena in Dom

trpežne vezave

originalnih platnic

katere Vam nudi

Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/II.

PRODAJALNA H. NIČMAN

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2
priporoča svojo bogato zalogo

KIPOV · KRIŽEV · SVEČNIKOV IN SLIK

prav primernih

za darila novoporočencem

Bogata izbira • Točna postrežba • Skrajno nizko cene • Lepo blago

Zahvala

Za mnogoštevilne, globoko občutene dokaze sočutja ob smrti naše nad polstoletne življenjske družice-soproge in nenadomestljive, preskrbne zlate mamice, gospe

Rezike Rohrmann

smo prejeli toliko izrazov iskrenega sočuvstvovanja, da nam ni mogoče se vsakemu posebej zahvaliti.

Zlasti se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, ministru in gerentu Mestne hranilnice g. Ivanu Hribarju, g. županu dr. Dinku Pucu, g. podžupanu prof. E. Jarcu, gg. zastopnikom Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, direktorju podružnice Narodne banke g. Iv. Gregoriču in uradništvu, narodnemu poslancu g. Rastu Pustoslavski, starešini Gasilske zajednice g. Jos. Turku, gg. zastopnikom raznih oblasti, korporacij, zavodov, društev in organizacij, narodnemu ženstvu, predsednici šentpeterske ženske Ciril-Metodove podružnice g. Potočnikov, pevskemu zboru Glasbene Matice pod vodstvom g. ravn. Ferda Juvanca za prekrasno žalno petje, vsem darovalcem krasnih vencev in šopkov ter vsem številnim prijateljem in znancem, ki so blago pokojnico v res častnem številu spremili na njeni zadnji poti.

In končno nam veleva dolžnost zahvaliti se hišnemu zdravniku g. dr. Igorju Tavčarju, ki je blagopokojni z večjo roko lajšal njeno hudo bol, posebno za časa lanske dolgotrajne, večmesečne bolezni.

V Ljubljani, dne 16. januarja 1934.

Globoko žalujoči ostali.

kdo poleg mene, vedno poslušam tožbe in želje drugih. Doma delo, skrb za bolno mater in za ubogega očeta, ki neznanosko trpi po tej nesreči. Mnogi otrok, ki zanje skrbim in jim pripovedujem pravljice..., saj ne utegnem biti sama, b' kdo mi silil. In vendar! Zvečer me devi, zakopljem glavno v blazino in jočem, tako samo se čutim, tako osamljeno.

Z nikomer o tem ne govorim, vsi me vidijo le veselo, smehljajočega obraza, vsak misli, da mora tako biti. In bi tako rada bila šibka, se h komu pritisnila in rekla: Imej usmiljenje z menoj, imej me rad! Rada bi enkrat sama govorila te besede, ne vedno poslušala: Red te imam!

Ravno danes je rekla mati Kseniji Mihajlovni: »O, glede Alje sem čisto mirna, ta ne propade. Ali ste jo že kdaj videli žalostno?«

Ko bi vedeli, kako pogumna Alja ponoči veka v blazino! — — —

16. novembra 1919.
Omsk je pal! Moj Bog! Koliko dni bomo še živeli?

20. novembra 1919.
Ves Irkutsk so preplavili beženci, najstrašnejše, kar si moremo misliti: ljudje v razcapanih oblekah, blede, udrtih lic, iz grozničavih očij jim gleda smrtni strah pred Rdečimi, ki so jim tik za petami! Kaj so zagražili ti nešteti tisoči, ženske, otročiči?

21. novembra 1919.
Danes smo zvedeli, da je bil za vrhovnega poveljnika vzhodne fronte imenovan general Sakharov. Vse zdaj gleda na tega moža, ki se o njegovih živostih in energiji mnogo govori. Morda se njemu posreči rešiti nam Rusijo?

22. novembra 1919.
General Sakharov je izdal razglas, kjer izjavlja, da bela armada ne pripada nobeni stranki

in ima edino nalogo, da zmaga Rdeče. Kako se hoče ljudstvo vladati, lahko pozneje samo odloči. Zanimivo je, kako različno je učinkoval razglas.

»Edino pravilno, kar se more v teh časih povedati,« je menil naš profesor zgodovine.

»A, kaj še,« je odgovoril častnik, »reči bi moral, da bo monarhijo zopet vpostavil! Ali moremo od ljudstva pričakovati kaj pametnega?«

»Generali in Koščak bi radi Rusijo prodali inozemcem!« je rekel nekdo na kolodvoru.

»Pod carjem smo stradali, pod Rdečimi prav tako!« je rekla neka ženska. »Usoda nas revežev je, da se na zemlji samo burčujem in komisarjem dobro godim!«

Tako različna so mnenja! Ali je zato čudno, da oni, ki vladajo, ne morejo najti potov, ki bi vse zadovoljili.

23. novembra 1919.
Vlada je prešla v oblast tako zvanega »Političnega centra«, kjer imajo Eserji glavno besedo. Vsi so pa prepričani, da bodo Eserji kmalu, morda že jutri, odstopili oblast boljševikom. In to bo konec...

28. novembra 1919.
V seminarju za poskusno psihologijo so dijakinja priredile anketo o vprašanju, v čem je za ženske zmisel življenja.

Hočem biti žena in človek hkrati: Hočem biti žena, mati, hočem imeti družino, hočem pa tudi ostati osebnost, se posvetiti znanosti in z njo delati.

Odgovori so se glasili jako različno. Večinoma so rekly, da se hočejo posvetiti delu za občni blagor in v tem vidijo zmisel življenja. Ene so rekly, da hočejo imeti družino; pa jih ni bilo mnogo in šteli so jih za nazadnjaške. Druge so napisale, da še nimajo nobenega življenjskega smotra, ker so dolejš ves čas živlele pri starših, ena pa je rekla,

da čaka ugodnega trenutka za samomor, ker življenje sploh nima zmisla.

11. decembra 1919.
Pred vseučiliščem je danes Marusja Petuhova čakala na me; z obraza, ki ji je žarelo od veselja, sem takoj razbrala, da ima novo, za nas neugodno vest. Rekla je:

»Vašega generala Sakharova, ki tako vanj upate, so torej naši zaprli. Na postaji Tajga so ga bratje Pepelajevi dali aretirati!«

»To ni mogoče!« sem ji zakričala v obraz.

»Pepelajev, ki nas je pred letom dni rešil Rdečih?«

»Pepelajev je SR, on je naš!« je odgovorila Marusja ponosno.

»Potem je izdajalec!«

12. decembra 1919.
Pravkar je bila pri meni Anja Veresajeva, najnemirnejše bitje na svetu. Vdnc se ji mudil, z vsakim se preroka, neprestano se pritožuje, da jo vsi žalijo.

»Alja, povejte mi vendar, kako ste to naredili? Ali se spominjate, ko ste prvič prišli na vseučilišče, da vam nihče ni hotel nobene knjige posoditi, ker ste beženka. In zdaj bi šli vsi za vas v ogenj, vsi vas spoštujejo in moški so vsi zaljubljeni v vas. To me prav za prav jezi in rada bi se z vami zaradi tega sporekla, toda karvo z vami se ne morem. In pri tem niste niti koketna ne ljubohlepna in se kažete čisto naravno, kakršna ste!«

14. decembra 1919.
Profesor C. je danes prišel za hip k nam in dejal: »Aleksandra Lvovna! Odpeljem se še danes zvečer s češkim transportom; v kratkem bom v inozemstvu. Ali mi ne bi dali s seboj pismo za profesorja Weidleja? Kakor veste, je zdaj nekje v inozemstvu minister. Morda vam bo mogel kaj pomoči!«

(Dalje.)